

Komisja
Europejska

Jedna waluta dla jednej Europy

Droga do euro

Spis treści

Czym jest unia gospodarcza i walutowa.....	1
Droga do unii gospodarczej i walutowej: 1957–1999.....	2
Wprowadzenie euro: 1999–2002.....	8
Zarządzanie unią gospodarczą i walutową.....	9
Dalsze rozszerzanie strefy euro.....	11
Dotychczasowe osiągnięcia.....	13
Euro w liczbach.....	17
Euro na zdjęciach.....	18
Słownik.....	20

Czym jest unia gospodarcza i walutowa

Najogólniej mówiąc, unia gospodarcza i walutowa (UGW) stanowi element procesu integracji gospodarczej. Niezależne państwa mogą w różnym stopniu integrować poszczególne gospodarki krajowe, aby uzyskać korzyści płynące z wielkości, na przykład większej wydajności wewnętrznej oraz lepszej odporności na wydarzenia zewnętrzne. Proces dochodzenia do pełnej integracji gospodarczej można podzielić na sześć etapów.

Etapy integracji gospodarczej

1. Strefa handlu preferencyjnego (zredukowane taryfy celne pomiędzy pewnymi państwami)
2. Strefa wolnego handlu (brak taryf wewnętrznych dla niektórych lub wszystkich towarów w handlu pomiędzy państwami uczestniczącymi)
3. Unia celna (takie same zewnętrzne taryfy celne dla państw trzecich oraz wspólna polityka handlowa)
4. Wspólny rynek (wspólne przepisy dotyczące produktów oraz swobodny przepływ towarów, kapitału, siły roboczej i usług)
5. Unia gospodarcza i walutowa (jednolity rynek z jedną walutą i polityką monetarną)
6. Pełna integracja gospodarcza (wszystkie wyżej wymienione cechy oraz ujednoczona polityka fiskalna i inne działy polityki gospodarczej)

Integracja gospodarcza i UGW w Europie

Stopień zaawansowania integracji gospodarczej w obrębie Unii Europejskiej jest różny. Wszystkie państwa należące do UE są częścią tego, co nazywamy UGW, i tworzą wspólny rynek, określane również jako **jednolity rynek**. Państwa członkowskie koordynują formułowanie krajowej polityki gospodarczej, mając na uwadze wspieranie celów UGW. Jeżeli spełnione są kryteria konwergencji gospodarczej, wprowadzenie euro jako wspólnej waluty stanowi obowiązek określony w traktatach unijnych. Liczne państwa członkowskie osiągnęły już wysoki stopień integracji, w związku z czym przyjęły już euro. Państwa te tworzą tzw. strefę euro i – oprócz posiadania wspólnej waluty – objęte są również jednolitą **polityką monetarną** prowadzoną przez **Europejski Bank Centralny**. Kraje UE, które nie należą do strefy euro, zachowały własne waluty oraz prowadzą własną politykę monetarną. Obecny stopień zaawansowania procesu integracji gospodarczej w ramach UGW stanowi zatem połączenie czwartego i piątego z wyżej wymienionych etapów. Osiągnięcie pełnej integracji gospodarczej wymagałoby wejścia do strefy euro wszystkich krajów UE oraz harmonizacji prowadzonej przez nie polityki budżetowej, w tym kwestii dotyczących opodatkowania, jak również innych obszarów polityki gospodarczej. W dniu 13 grudnia 2011 r. weszły w życie nowe **przepisy dotyczące zarządzania gospodarczego w UE**. Przepisy te wzmacniają zarówno nadzór nad polityką budżetową i gospodarczą wszystkich krajów UE, jak i koordynację w tych obszarach polityki, co stanowi istotny krok na drodze do ściślejszej integracji gospodarczej. Przepisy te są z kolei wzmacnione przez dodatkowe uzgodnienia zawarte przez znaczną liczbę państw członkowskich.

Wzory z przeszłości

Integracja gospodarcza niezależnych państw nie jest niczym nowym. Łacińska Unia Monetarna, w której skład wchodziły Francja, Belgia, Szwajcaria, Włochy i Grecja, istniała od 1865 do 1927 r. Skandynawska Unia Walutowa Szwecji, Danii i Norwegii istniała od 1873 do 1924 r. Niemiecki Związek Celny (Zollverein) to przykład unii, która odniosła największe sukcesy. Powstała ona jako unia celna księstw niemieckich w 1834 r., a w 1875 r. utworzono bank centralny Rzeszy (Reichsbank) oraz przyjęto jedną walutę – markę Rzeszy (Reichsmark).

1957 > 1999

Droga do unii gospodarczej i walutowej

Unia gospodarcza i walutowa stanowiła powracający cel Unii Europejskiej od późnych lat sześćdziesiątych, ponieważ niosła ze sobą obietnicę stabilności walutowej oraz warunków dla wyższego wzrostu i większego zatrudnienia. Jednak na drodze do tego celu napotymano wiele przeszkód natury ekonomicznej i politycznej, które udało się ostatecznie przezwyciężyć dopiero w momencie podpisania w 1992 r. **Traktatu z Maastricht** (zwanego również Traktatem o Unii Europejskiej i Traktatem UE).

Słabe wsparcie polityczne, podziały w zakresie priorytetów gospodarczych, brak gospodarczej zbieżności i rozwój międzynarodowych rynków walutowych poza kontrolą Unii odegrały na przestrzeni lat istotną rolę w opóźnieniu utworzenia UGW.

Niemniej jednak druga połowa XX w. to okres ciągłych starań krajów UE o zacieśnienie współpracy gospodarczej, co miało wzmocnić więzy polityczne pomiędzy nimi oraz chronić ideę wspólnego rynku.

Drogę do dzisiejszej unii gospodarczej i walutowej można podzielić na cztery fazy:

1 Od traktatu rzymskiego do planu Wernera 1957–1970

2 Od planu Wernera do Europejskiego Systemu Walutowego (ESW) 1970–1979

3 Od początku ESW do traktatu z Maastricht 1979–1991

4 Od traktatu z Maastricht do wprowadzenia euro i strefy euro 1991–1999

1957–1970

Od traktatu rzymskiego do planu Wernera

Traktat rzymski nie wspomina o walucie

Powojenny porządek dla gospodarek rynkowych Europy, Ameryki Północnej i Japonii został zbudowany na bazie **systemu Bretton Woods**, który określił międzynarodowe mechanizmy stabilizujące światowy system walutowy w oparciu o złoto lub dolara. Tym samym twórcy **traktatu rzymskiego** przyjęli, że stabilne waluty pozostaną normalnym stanem rzeczy, a integracja europejska będzie mogła bezpiecznie bazować na utworzeniu unii celnej oraz wspólnego rynku, umożliwiającego swobodny przepływ towarów, usług, osób i kapitału.

Nieoczekiwane zawirowania walutowe w późnych latach sześćdziesiątych

System Bretton Woods zaczął wykazywać oznaki niewydolności w późnych latach pięćdziesiątych, a przed 1968–1969 wystąpiło zagrożenie nową erą niestabilności walutowej, kiedy zawirowania rynkowe wymusiły rewaluację marki niemieckiej oraz dewaluację franka francuskiego. Zagroziło to wspólnemu systemowi cenowemu stanowiącemu element wspólnej polityki rolnej, która w tamtym okresie była największym osiągnięciem Wspólnoty Europejskiej.

Podpisanie traktatu rzymskiego (25 marca 1957 r.)

© Unia Europejska

© Unia Europejska

Pierre Werner

Wspólnota poszukuje rozkwitu gospodarczego oraz rozwoju politycznego w UGW

Dążąc do przeciwdziałania negatywnym skutkom tych niepokojących wydarzeń oraz mając na uwadze duże zaawansowanie procesu wdrażania unii celnej, Wspólnota podjęła usilne starania, aby ustanowić nowe cele rozwoju politycznego na następną dekadę. Plan Barre'a z 1969 r., proponujący pogłębioną koordynację gospodarczą, nadał rozpęd zamiarom Wspólnoty, a UGW została przedstawiona jako formalny cel na szczycie w Hadze w 1969 r. Przywódcy państw europejskich powołali grupę wysokiego szczebla pod przewodnictwem premiera Luksemburga Pierre'a Wernera, której celem było opracowanie sprawozdania na temat możliwości zakończenia procesu tworzenia UGW przed 1980 r.

1970–1979

Od planu Wernera do Europejskiego systemu walutowego

Pomimo istniejących między państwami członkowskimi rozbieżności dotyczących niektórych głównych zaleceń określonych w planie Wernera, w marcu 1971 r. osiągnięto zasadnicze porozumienie co do trój etapowego charakteru procesu prowadzącego do stworzenia UGW. Pierwszy etap, zmniejszenie wahań kursów walutowych, miał zostać przeprowadzony jako eksperyment, bez zobowiązań odnośnie do kolejnych etapów.

Niestety, plan Wernera zakładał, że kursy wymiany wobec dolara będą stałe. Kiedy Stany Zjednoczone w praktyce upłynniły kurs dolara od sierpnia 1971 r., fala niestabilności rynkowej spowodowała rosnącą presję na markę niemiecką i zniszczyła nadzieje na bliższe związanie ze sobą walut państw Wspólnoty.

Wąż w tunelu

Aby poprawić sytuację, w marcu 1972 r. państwa członkowskie stworzyły tzw. „**węża w tunelu**” – mechanizm służący utrzymywaniu wahań kursów ich walut (wąż) wobec dolara w określonych wąskich przedziałach (tunel). Z powodu kryzysu naftowego, rozbieżności w polityce oraz słabości dolara w ciągu dwóch lat wąż stracił wiele części składowych i stał się niczym więcej niż strefą marki niemieckiej, składającą się z Niemiec, Danii oraz krajów Beneluksu.

Plan Wernera – UGW w trzech etapach

Grupa Wernera przedstawiła ostateczny raport w październiku 1970 r., prezentując założenia trój etapowego procesu utworzenia UGW w ciągu dziesięciu lat. Ostatecznym celem miała być definitywna wymienialność walut, swobodny przepływ kapitału oraz trwałe zamrożenie kursów walutowych – być może nawet wspólny pieniądź. Aby osiągnąć te cele, w raporcie wzywano do ściślejszej koordynacji polityk gospodarczych oraz stóp procentowych i zarządzania rezerwami na poziomie Wspólnoty oraz uzgodniono ramy krajowych polityk budżetowych.

Szybka „śmierć” węża nie osłabiła zainteresowania utworzeniem strefy stabilności walutowej. W 1977 r. ówczesny przewodniczący Komisji Wspólnot Europejskich Roy Jenkins przedstawił nową propozycję UGW. Została ona przyjęta w nieco zmodyfikowanej formie i w marcu 1979 r. wprowadzona w życie w postaci **Europejskiego Systemu Walutowego (ESW)**, obejmującego waluty wszystkich państw członkowskich z wyjątkiem funta brytyjskiego.

Roy Jenkins,
przewodniczący Komisji
Europejskiej
w latach 1977–1981

1979–1991

Od Europejskiego systemu walutowego do Traktatu z Maastricht

Kontrola inflacji staje się priorytetem WE

Europejski system walutowy (ESW) został zbudowany na założeniu stabilnych, lecz regulowanych kursów walutowych, zdefiniowanych w odniesieniu do nowo utworzonej europejskiej jednostki walutowej (ECU – European Currency Unit) – waluty koszykowej bazującej na średniej ważonej walut ESW. W obrębie ESW wahania kursowe były kontrolowane za pomocą **mechanizmu kursowego** (ERM – exchange rate mechanism) i utrzymywane w obrębie $\pm 2,25\%$ w stosunku do kursu centralnego, z wyjątkiem lira włoskiego, którego kurs mógł ulegać wahaniom w przedziale $\pm 6\%$.

Wprawdzie głównym celem ESW było ograniczenie wahań kursów walutowych, które były uważane za szkodliwe dla handlu, inwestycji i wzrostu gospodarczego, jednak utworzeniu systemu sprzyjała również niewątpliwie panująca od pewnego czasu między państwami członkowskimi zgoda, iż do priorytetów polityki gospodarczej musi też należeć opanowanie i zmniejszenie inflacji. ESW stanowił radykalny zwrot w prowadzonej polityce, ponieważ

w jego ramach kursy walutowe mogły ulegać zmianie wyłącznie za wzajemną zgodą uczestniczących państw i Komisji, co stanowiło bezprecedensowe ograniczenie autonomii monetarnej.

ESW – dekada sukcesów

W ciągu kilku pierwszych lat nastąpiło wiele zmian w ESW. Jednakże przed rozpoczęciem negocjowania traktatu z Maastricht w latach 1990–1991 ESW został uznany za sukces. Krótkoterminowa zmienność kursów walut WE została w znacznym stopniu zmniejszona dzięki mieszance zbieżnych stóp inflacji, zarządzaniu stopami procentowymi nakierowanymi na kurs walutowy, wspólnym interwencjom na rynku walutowym oraz kontroli kapitału.

Sukces ten stworzył obiecującą podstawę do dyskusji nad UGW oraz stanowił źródło cennych doświadczeń dla banków centralnych państw członkowskich Wspólnoty w zakresie wspólnego zarządzania kursami walutowymi.

 2,25%

Wspólny pieniądź miał stanowić uzupełnienie jednolitego rynku

Argumenty przemawiające na korzyść UGW zaowocowały koniecznością uzupełnienia programu jednolitego rynku, przyjętego w 1985 r., którego celem miało być usunięcie wszystkich pozostałych barier na drodze swobodnego przepływu towarów, usług, osób i kapitału. Stało się jasne, że trudno będzie osiągnąć pełne korzyści płynące z rynku wewnętrznego z powodu stosunkowo wysokich kosztów handlowych wynikających z istnienia wielu walut oraz z ich niestabilnych kursów wymiany.

Ponadto wielu ekonomistów i pracowników banków centralnych uważało, że krajowa autonomia monetarna była niespójna z celami Wspólnoty (wolny handel, swobodny przepływ kapitału oraz stałe kursy walutowe). Dla wielu osób potwierdzeniem tych obaw był kryzys w mechanizmie ERM w latach 1992–1993, który spowodował wycofanie lira i funta szterlinga oraz poszerzenie widełek wahań do 15%.

Jacques Delors,
przewodniczący Komisji Europejskiej
w latach 1985–1995

Raport Delors'a zaleca tworzenie UGW w trzech etapach

W czerwcu 1988 r. na spotkaniu **Rady Europejskiej** w Hanowerze postanowiono powołać Komitet ds. Badań nad Unią Gospodarczą i Walutową, której przewodniczącym został Jacques Delors, ówczesny przewodniczący Komisji. Komitet skupiał prezesów banków centralnych wszystkich państw członkowskich WE. Komitet przedstawił w kwietniu 1989 r. jednogłośnie przyjęty raport, określający cele unii walutowej, za które uznano pełną liberalizację przepływu kapitału, pełną integrację rynków finansowych, definitywną wymienialność walut, związanie ze sobą kursów walutowych na stałe oraz możliwe zastąpienie walut narodowych wspólnym pieniądzem.

W raporcie wskazano, iż powyższe cele mogą zostać osiągnięte w trzech etapach, poczynając od zacieśnienia koordynacji gospodarczej i walutowej do utworzenia jednej wspólnej waluty z niezależnym Europejskim Bankiem Centralnym. Przedstawiono również konieczność opracowania reguł określających rozmiar oraz sposoby finansowania krajowych deficytów budżetowych.

© Unia Europejska

Trzy etapy UGW

1990 ↓ — Etap 1
(1990–1994)

— Etap 2
(1994–1999)

2000 ↓ — Etap 3
(od 1999 r.)

Uzupełnienie rynku wewnętrznego oraz zniesienie ograniczeń na drodze dalszej integracji finansowej.

Utworzenie Europejskiego Instytutu Walutowego w celu wzmocnienia współpracy **banków centralnych** państw członkowskich oraz przygotowania **Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC)**. Zaplanowanie wprowadzenia waluty euro. Określenie sposobu przyszłego zarządzania strefą euro. Osiągnięcie konwergencji gospodarczej pomiędzy krajami UE.

Ustalenie ostatecznych kursów walutowych oraz wprowadzenie euro. EBC i ESBC są odpowiedzialne za niezależną politykę monetarną. Wdrożenie wiążących zasad budżetowych w krajach UE.

W stronę unii politycznej, gospodarczej i walutowej: traktat z Maastricht

Traktat z Maastricht

Rada Europejska, opierając się na raporcie Delors'a, postanowiła na posiedzeniu w Madrycie w czerwcu 1989 r. rozpocząć realizację pierwszego etapu UGW od lipca 1990 r., a podczas posiedzenia w Strasburgu w tym samym roku Rada Europejska podjęła decyzję o zwołaniu konferencji międzyrządowej w celu określenia zmian w traktacie, niezbędnych do przejścia do drugiego i trzeciego etapu wdrażania UGW.

Pierwszy etap realizacji UGW obejmował utworzenie pełnego rynku wewnętrznego, począwszy od skoordynowania

polityk gospodarczych oraz usunięcia przeszkód na drodze do integracji finansowej. Dużym ułatwieniem przy wprowadzaniu zmian do traktatu w kolejnych etapach okazały się daleko idące prace przygotowawcze przeprowadzone przez prezesów banków centralnych.

Traktat o Unii Europejskiej został zatwierdzony przez głowy państw lub szefów rządów państw członkowskich na spotkaniu Rady Europejskiej w Maastricht w grudniu 1991 r., gdzie zdecydowano, że Europa ma uzyskać silną i stabilną walutę przed końcem stulecia.

Aby unia gospodarcza i walutowa stanowiła solidne ramy dla tworzenia większej liczby miejsc pracy oraz dla osiągnięcia wyższego wzrostu, jak również dla uniknięcia zakłóceń, przed wprowadzeniem jednego pieniądza konieczne było, aby gospodarki państw członkowskich osiągnęły wysoki poziom konwergencji (zbieżności). W związku z tym w Traktacie o Unii Europejskiej zapisano tzw. „kryteria konwergencji z Maastricht”, których spełnienie stanowi warunek przyjęcia euro przez poszczególne kraje UE. Kryteria te przedstawiono w tabeli 1. Oprócz nich ustalono również, że państwa członkowskie muszą osiągnąć konwergencję swoich przepisów dotyczących krajowych banków centralnych i kwestii monetarnych.

Tabela 1. Kryteria konwergencji z Maastricht

Co jest mierzone	Sposób pomiaru	Kryteria konwergencji
Stabilność cen	Zharmonizowana stopa inflacji cen towarów konsumpcyjnych	Nie więcej niż 1,5 punktu procentowego powyżej stopy inflacji w trzech państwach członkowskich o najniższej dynamice cen
Dobry stan finansów publicznych	Deficyt rządowy jako % PKB	Wartość referencyjna: nie więcej niż 3%
Stabilność finansów publicznych	Dług publiczny jako % PKB	Wartość referencyjna: nie więcej niż 60%
Trwałość konwergencji	Długookresowa stopa procentowa	Nie więcej niż 2 punkty procentowe powyżej stopy procentowej w trzech państwach członkowskich o najniższym poziomie inflacji
Stabilność kursu walutowego	Odchylenie od kursu centralnego	Uczestnictwo w mechanizmie kursowym ERM przez okres 2 lat bez naruszania ustaleń

Kryteria konwergencji z Maastricht zostały opracowane tak, aby zagwarantować, iż gospodarka danego kraju jest odpowiednio przygotowana do przyjęcia wspólnej waluty. Stanowiły one dla kandydatów do wprowadzenia euro jednolity punkt odniesienia w kategoriach stabilności (w tym również długoterminowej) i solidności finansów

publicznych, odzwierciedlający konwergencję polityki gospodarczej oraz odporność na wstrząsy gospodarcze. Kryterium stabilności kursu walutowego miało poświadczać, że dany kraj potrafi zarządzać gospodarką bez uciekania się do deprecjacji waluty.

1991–1999

Od Traktatu z Maastricht do wprowadzenia euro i strefy euro

Po uzgodnieniu celu (UGW) oraz warunków (kryteria z Maastricht) Unia Europejska mogła podjąć dalsze kroki. Realizacja drugiego etapu rozpoczęła się w lipcu 1994 r. i trwała do momentu wprowadzenia wspólnej waluty w 1999 r. W drugim etapie zainicjowano szereg czynności przygotowawczych.

W latach 1994–1998 kraje UE poczyniły znaczne postępy na drodze do konwergencji polityki gospodarczej i podjęły działania służące dostosowaniu swojej sytuacji budżetowej do kryteriów z Maastricht.

1994 → W 1994 r. we Frankfurcie nad Menem utworzono Europejski Instytut Walutowy (EMI). Jako prekursor EBC rozpoczął on pracę nad szczegółami dotyczącymi jednego pieniądza oraz koordynowaniem polityki monetarnej krajowych banków centralnych, które na mocy traktatu z Maastricht miały pozostać niezależne.

1995 → W 1995 r. Rada Europejska na posiedzeniu w Madrycie ustaliła nazwę nowej waluty – euro – oraz nakreśliła scenariusz procesu jej przyjęcia, który miał się rozpocząć w dniu 1 stycznia 1999 r.

1996 → W 1996 r. instytut EMI przedstawił zwycięskie projekty banknotów euro. Krótco potem zaprezentowano projekt monet – wszystkie monety miały mieć wspólną stronę europejską, wybraną przez obywateli państw członkowskich i zatwierdzoną podczas posiedzenia Rady w Amsterdamie w 1997 r., oraz indywidualną stronę krajową, której projekt miał zostać wybrany przez każde uczestniczące państwo członkowskie osobno.

1997 → Na posiedzeniu Rady Europejskiej w Amsterdamie w 1997 r. ustalono zasady oraz obowiązki Paktu na rzecz Stabilności i Wzrostu (SGP – Stability and Growth Pact), którego celem było zapewnienie dyscypliny budżetowej w ramach UGW. Komisja Wspólnot Europejskich stała się odpowiedzialna za monitorowanie przestrzegania paktu SGP.

1998 → W maju 1998 r. 11 krajów UE spełniało kryteria konwergencji, tworząc pierwszą grupę państw przyjmujących euro jako wspólną walutę. Dania i Zjednoczone Królestwo z własnej woli nie wzięły udziału w trzecim etapie UGW, natomiast Grecja i Szwecja nie spełniły wszystkich kryteriów. W 1998 r. ustanowiono EBC oraz Europejski System Banków Centralnych (ESBC), który zastąpił instytut EMI. W dniu 1 stycznia 1999 r. rozpoczęto realizację trzeciego etapu UGW.

1999 > 2002

Wprowadzenie euro

Dnia 31 grudnia 1998 r. określono ostateczne kursy walut uczestniczących państw członkowskich względem euro. Dnia 1 stycznia 1999 r. nastąpiło wprowadzenie euro, a **Eurosystem**, w skład którego wchodzi EBC oraz krajowe banki centralne państw należących do strefy euro, przejął odpowiedzialność za politykę monetarną w nowopowstałej strefie euro. Stanowiło to początek okresu przejściowego, który miał trwać trzy lata oraz zakończyć się wprowadzeniem banknotów i monet euro oraz wycofaniem banknotów i monet walut krajowych. **Rada** uznała w 2000 r., na podstawie wniosku Komisji i po konsultacji z **Parlamentem Europejskim**, że Grecja spełniła wymagane warunki przyjęcia wspólnej waluty. Grecja przystąpiła do strefy euro 1 stycznia 2001 r.

Chociaż w zasadzie euro natychmiast zastąpiło waluty krajowe, krajowe jednostki walutowe stały się podjednostkami euro, które początkowo funkcjonowały wyłącznie jako pieniąż księgowy. Banknoty i monety walut krajowych nadal pozostawały środkiem płatniczym wykorzystywanym przy dokonywaniu codziennych transakcji gotówkowych. Podczas okresu przejściowego euro było wykorzystywane przez świat biznesu i finansów do codziennych operacji bezgotówkowych. Dla rynków finansowych to przejście na nową walutę było natychmiastowe – grunt został przygotowany bardzo dobrze i handel na rynkach finansowych zaczęto prowadzić wyłącznie w euro. W sektorze administracji i biznesu wystąpił dłuższy okres przejściowy z powodu konieczności stopniowej reorganizacji systemów księgowych, cenowych i płatniczych w celu przystosowania ich do nowej waluty.

Dla obywateli najbardziej widocznym elementem przejścia na nową walutę było pojawienie się w sklepach, na stacjach benzynowych itp. cen podawanych w dwojaki sposób. Był to element rozległej kampanii promocyjnej, mającej na celu zaznajomienie społeczeństwa z euro oraz z nadchodzącym wprowadzeniem banknotów i monet.

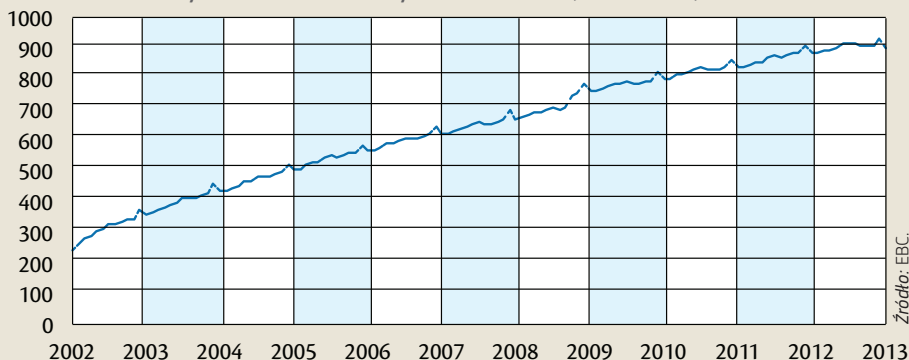
Nowy rok – nowa waluta

W dniu 1 stycznia 2002 r. nastąpiła największa wymiana środków płatniczych w historii. Było to wyzwanie o bezprecedensowych rozmiarach, które obejmowało sektor bankowy, firmy świadczące usługi konwojowania wartości pieniężnych, handlowców detalicznych, przemysł maszynowy oraz zwykłych obywateli. Wcześniej krajowe banki centralne przekazały bankom krajowym około 144 miliardów euro w gotówce, a banki krajowe przekazały pieniądze handlowcom detalicznym, aby uniknąć problemów w łańcuchu dostawczym. Oznaczało to, że gotówkowe euro było szeroko rozpowszechnione we wszystkich sektorach już w pierwszych dniach 2002 r. Przed 3 stycznia 2002 r. 96% wszystkich bankomatów w strefie euro wydawało banknoty euro. Natomiast już po upływie jednego tygodnia od wprowadzenia wspólnego pieniądza ponad połowa wszystkich transakcji gotówkowych była prowadzona w euro.

Bankomaty podają kwoty również w euro

Łączna wartość banknotów euro w obiegu między styczniem 2002 r. a styczniem 2013 r. (w mld euro)

Źródło: EBC.

Wymiana gotówki została zakończona w ciągu dwóch miesięcy. Krajowe banknoty i monety przestały być prawnym środkiem płatniczym z końcem lutego 2002 r., a w niektórych państwach członkowskich nawet wcześniej. Do tego momentu wycofano z obiegu ponad 6 miliardów banknotów oraz blisko 30 miliardów monet krajowych. Euro nareszcie wkroczyło do życia ponad 300 milionów mieszkańców w 12 państwach.

Zarządzanie unią gospodarczą i walutową

Podobnie jak jednolity rynek – UGW nie jest celem samym w sobie. Jest to narzędzie do osiągania celów Unii Europejskiej – zwłaszcza zrównoważonego i trwałego wzrostu gospodarczego oraz niskiego bezrobocia. Operacje i instytucje UGW zostały zaprojektowane od początku tak, aby wspierały właśnie te cele przez zarządzanie walutowymi i gospodarczymi aspektami strefy euro. Wyciągając wnioski z niedociągnięć, które wyszły na jaw w trakcie kryzysu

gospodarczo-finansowego, UE zadbała o wzmocnienie UGW poprzez zaostrzenie przepisów oraz wprowadzenie nowego mechanizmu służącego monitorowaniu zakłóceń równowagi makroekonomicznej, a także mechanizmu oceny projektów budżetów państw strefy euro. Przepisy te są wzmocnione przez dodatkowe uzgodnienia zawarte przez znaczną liczbę państw członkowskich.

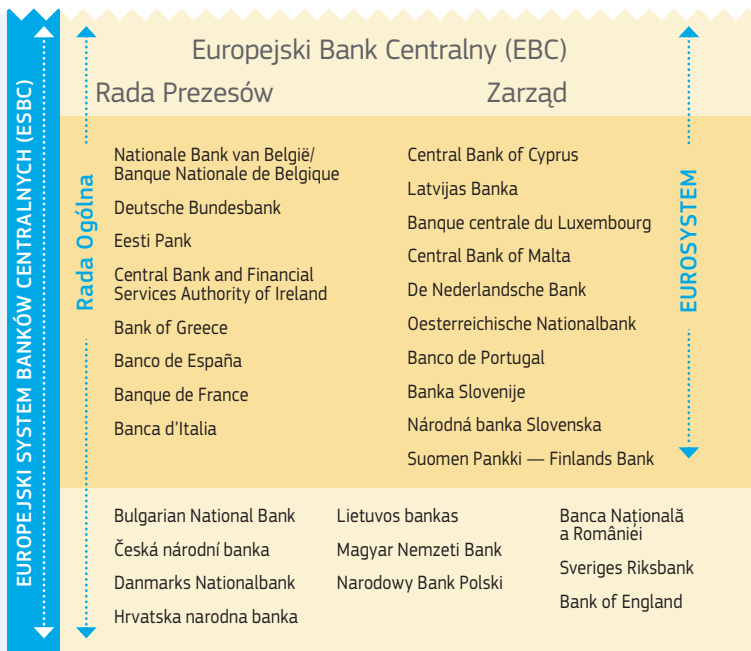
Polityka Monetarna

Strefa euro posiada jedną walutę i jedną politykę monetarną oraz niezależny, scentralizowany proces podejmowania decyzji.

EBC oraz banki centralne wszystkich państw UE tworzą Europejski System Banków Centralnych (ESBC). W jego obrębie EBC i banki centralne państw członkowskich strefy euro tworzą Eurosystem. Decyzje dotyczące polityki monetarnej w strefie euro mogą być podejmowane wyłącznie przez Radę Prezesów EBC, w której skład wchodzi prezesi krajowych banków centralnych tych krajów UE, które przyjęły euro, oraz członkowie Zarządu EBC. Rada Prezesów EBC jest jego najwyższym organem decyzyjnym.

ESBC i Eurosystem

Podstawowym celem EBC jest utrzymanie stabilności cen w obrębie strefy euro, ponieważ zapewnia to najlepsze ramy dla wzrostu i zwiększenia zatrudnienia. Stabilność cen jest przede wszystkim utrzymywana przez ESBC za pomocą kontrolowania stóp procentowych i wpływania na rynki.

Stan na dzień 1 stycznia 2014 r.

Polityka gospodarcza

Odpowiedzialność za politykę gospodarczą w strefie euro spoczywa w dalszym ciągu w dużej mierze na państwach członkowskich. Traktaty unijne oraz wzmocnione przepisy dotyczące zarządzania gospodarczego wymagają jednak od nich koordynacji formułowania założeń krajowej polityki gospodarczej, tak by ułatwiały one realizację celów Unii. Koordynację zapewniają Komisja oraz Rada **Ecofin**, w której skład wchodzi ministrowie gospodarki i finansów

państw UE. Proces koordynacji ułatwiają liczne struktury i instrumenty. W większości kwestii polityki gospodarczej Parlament Europejski pełni rolę współprawodawcy na równi z Radą, aktywnie wnosząc wkład w kształt unijnych przepisów.

Eurogrupa

Nieformalne zgrupowanie ministrów gospodarki i finansów tych krajów UE, które należą do strefy euro. Wybiera ono swojego przewodniczącego na kadencję trwającą dwa i pół roku. W posiedzeniach **Eurogrupy** uczestniczy również Komisja oraz EBC. Eurogrupa stanowi forum służące do omawiania kwestii związanych ze strefą euro oraz do koordynowania polityki.

Pakt na rzecz stabilności i wzrostu

Kładąc nacisk na nadzór nad polityką budżetową i finansami publicznymi państw członkowskich UE, zaostroszony niedawno pakt stabilności i wzrostu służy wspieraniu dyscypliny budżetowej w obrębie UGW oraz zagwarantowaniu solidnego stanu finansów publicznych. Komisja monitoruje rozwój sytuacji w zakresie deficytu budżetowego i długu publicznego, które na mocy traktatów nie mogą przekraczać, odpowiednio, 3% i 60% PKB. W razie przekroczenia któregokolwiek z tych limitów Rada, na podstawie zalecenia Komisji, może wszcząć w stosunku do danego państwa członkowskiego procedurę nadmiernego deficytu. Jeżeli w przewidzianym terminie nie zostaną podjęte działania naprawcze, na kraje należące do strefy euro mogą zostać nałożone sankcje finansowe.

Europejski semestr

Trwający pierwsze sześć miesięcy każdego roku okres omawiania i koordynacji polityki na szczycie UE zwiększa przejrzystość polityki między państwami członkowskimi, gdyż zapewnia wspólną analizę i ocenę polityki w każdym kraju, zanim rządy przystąpią do sporządzania projektów budżetów. Wspólnie uzgodnione działania polityczne mogą następnie być wdrażane w każdym kraju UE w drugiej połowie roku.

Procedura dotycząca zakłóceń równowagi makroekonomicznej

Ta nowa procedura służy uniknięciu lub skorygowaniu istotnych braków pod względem konkurencyjności oraz poważnych zakłóceń równowagi makroekonomicznej w krajach UE. Przykładem takich zakłóceń może być zmniejszający się udział danego kraju w światowym eksporcie, wysokie zadłużenie sektora prywatnego lub niebezpieczne bańki cenowe na rynkach aktywów. W trakcie ostatniej dekady narosło wiele tego rodzaju problemów, które – jeżeli nie zostaną podjęte środki zaradcze – mogą prowadzić do negatywnych skutków ubocznych dla innych krajów UE. Komisja monitoruje sytuację w państwach członkowskich w oparciu o tablicę wskaźników makroekonomicznych i inne szczegółowe informacje. Umożliwia to Komisji i Radzie sformułowanie zaleceń dla poszczególnych krajów na wczesnym etapie, zanim zakłócenia równowagi staną się poważne i będą wywierały szkodliwy wpływ. W trudniejszych przypadkach potrzebne są środki zaradcze, których zastosowanie ułatwiają surowe przepisy, które przyjęły postać procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Przewiduje ona również skuteczniejsze egzekwowanie przepisów dzięki sankcjom finansowym, które mogą zostać nałożone na niestosujące się do zaleceń kraje strefy euro.

Budynek (Justus Lipsius) Rady Europejskiej w Brukseli

Dalsze rozszerzanie strefy euro

Państwa, które przystąpiły do UE po wprowadzeniu na jej obszarze euro, należą do UGW – co oznacza, że koordynują swoją politykę gospodarczą z innymi krajami UE, a ich banki centralne stanowią część ESBC. Ponieważ jednak państwa te nie dołączyły do strefy euro bezpośrednio z chwilą przystąpienia do Unii, ich oficjalny status do momentu przyjęcia wspólnej waluty to „państwa członkowskie objęte derogacją”. Ten status został nadany przez Akt przystąpienia i zobowiązuje je do ostatecznego dołączenia do strefy euro. Nowe państwa członkowskie UE nie przystąpiły do strefy euro bezpośrednio w momencie akcesji, ponieważ nie spełniały wówczas kryteriów konwergencji. W związku z tym traktat akcesyjny zapewnia im czas na podjęcie działań dostosowawczych służących osiągnięciu konwergencji. Jako pierwsza z nowych państw członkowskich do strefy euro dołączyła Słowenia w 2007 r., a następnie Cypr i Malta w 2008 r., Słowacja w 2009 r., Estonia w 2011 r. oraz Łotwa w 2014 r.

Konieczność osiągnięcia konwergencji

Kryteria konwergencji z Maastricht stanowią cele gospodarcze i zmiany instytucjonalne, które dane państwo musi spełnić przed uzyskaniem możliwości przyjęcia wspólnej waluty oraz wejścia do strefy euro. Jako miarę konwergencji wykorzystuje się wskaźniki makroekonomiczne przedstawione w Tabeli 1 (str. 6).

Możliwe scenariusze

Chociaż kraje chcące przystąpić do strefy euro muszą spełnić kryteria konwergencji, sam proces wprowadzenia euro może różnie przebiegać w państwach, które dołączą później. Kiedy utworzono strefę euro, jej kraje założycielskie dysponowały trzyletnim okresem przejściowym między przyjęciem euro jako waluty księgowej dla transakcji bezgotówkowych (1999) a wprowadzeniem euro w postaci gotówki (2002). Jest to tzw. scenariusz madrycki, w którym trzyletni okres przejściowy pozwolił osobom fizycznym i firmom przygotować się do przyjęcia jednej, wspólnej waluty, zanim ta rzeczywiście pojawiła się w obiegu. Podczas okresu przejściowego do transakcji gotówkowych nadal wykorzystywano krajowe środki płatnicze. Jednakże wszystkie państwa członkowskie UE, które później dołączyły (lub też dopiero dołączają) do strefy euro, zastosowały (względnie zastosują) tzw. scenariusz „big bang”, w którym banknoty i monety euro są wprowadzane do obiegu już z chwilą wejścia do strefy euro, a dotychczasowe krajowe środki płatnicze zostają szybko wycofane.

Strefa euro

- Strefa euro
- Państwa członkowskie UE korzystające z klauzuli opt-out
- Państwa członkowskie UE, które nie przyjęły jeszcze euro

Dotychczasowe osiągnięcia

Sprawne instytucje dla sprawnej gospodarki

Pomimo problemów, które wyłoniły się podczas kryzysu gospodarczo-finansowego, instytucjonalne ramy zarządzania UGW okazały się sukcesem i odzwierciedlają silne zaangażowanie państw strefy euro na rzecz dalszego wzmocnienia zarządzania gospodarczego tam, gdzie to konieczne, jak również na rzecz współpracy w zakresie kwestii gospodarczych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Ta współpraca jest niezwykle istotna z punktu widzenia wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy – a także podnoszenia standardu życiowego – którym to celem służą jednolity rynek oraz unia gospodarcza i walutowa.

Pojedyncze kraje, takie jak Stany Zjednoczone czy Japonia, posiadają scentralizowaną politykę monetarną oraz scentralizowaną **politykę fiskalną** prowadzoną przez jeden rząd. W strefie euro sprawa wygląda inaczej. Mimo że strefa euro posiada scentralizowaną niezależną politykę monetarną prowadzoną przez EBC, za politykę fiskalną obejmującą kwestie dochodów oraz wydatków krajowych budżetów odpowiadają rządy poszczególnych państw, chociaż ta polityka podlega wielu przepisom na poziomie UE. Dlatego też współpraca i koordynacja między krajami strefy euro w kwestiach polityki budżetowej stanowi najważniejszy element napędowy unii gospodarczej i walutowej.

UGW jest oparta na kilku silnych ciałach kolegialnych, których współdziałanie przyniosło wiele sukcesów w zarządzaniu jej działaniami:

- **Europejski System Banków Centralnych**, który łączy banki centralne wszystkich państw członkowskich UE, oraz Eurosystem, obejmujący EBC i krajowe banki centralne państw, które wprowadziły euro. Eurosystem i Europejski System Banków Centralnych będą istniały równoległe tak długo, aż wszystkie państwa członkowskie UE znajdą się w strefie euro. EBC określa politykę monetarną, mając na uwadze nadrzędny cel, jakim jest zapewnienie stabilności cen;
- **Komisja Europejska**, która – za pośrednictwem właściwego komisarza oraz podległej mu Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarczych i Finansowych (DG ECFIN) – monitoruje i ocenia sytuację gospodarczą w krajach UE oraz wydaje zalecenia;
- **Rada UE**, która – w składzie ministrów gospodarki i finansów państw członkowskich (Rada Ecofin) – określa ogólne wytyczne polityki gospodarczej oraz podejmuje decyzje w sprawie zaleceń Komisji, która również bierze udział w posiedzeniach tego ciała. Ministrowie państw strefy euro spotykają się także jako Eurogrupa

– nieformalne gremium, w którego posiedzeniach uczestniczą też przedstawiciele Komisji oraz EBC;

- **Parlament Europejski** również uczestniczy w podejmowaniu decyzji w ramach UGW, głównie przez fakt, że Prezes EBC ma obowiązek przedstawiać mu osobiście okresowe sprawozdania. Proces ten znany jest pod nazwą „dialogu walutowego”. Sprawozdania Parlamentowi składa także komisarz do spraw gospodarczych i walutowych. Parlament musi być ponadto proszony o konsultacje w sprawie decyzji dotyczących przyjęcia nowego kraju do strefy euro, jak również w sprawie mianowania członków Zarządu EBC.

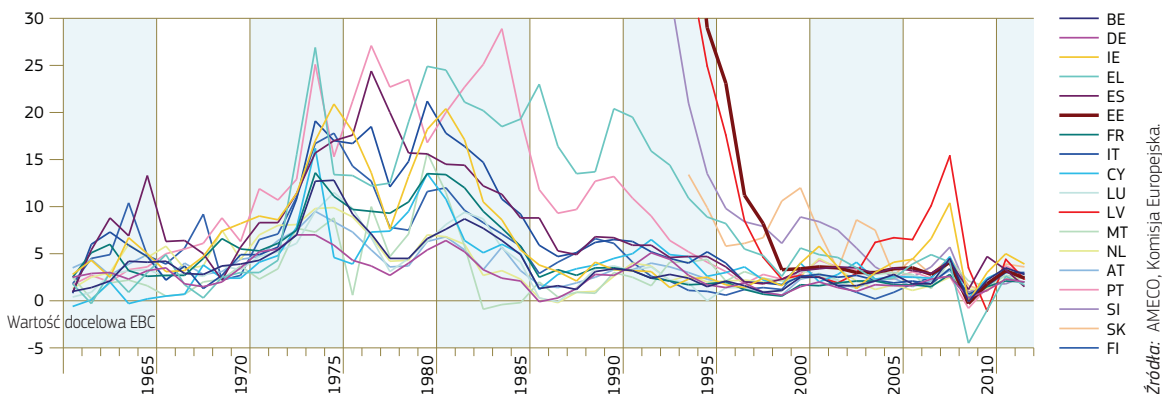

Stabilność gospodarcza – korzyści dla wszystkich

Zawirowania walutowe oraz wysoka inflacja utrzymujące się przez większą część lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku przyniosły trudności oraz niepewność. Jednak podczas przygotowań do unii gospodarczej i walutowej inflacja znacząco spadła. W później-

szym okresie inflację utrzymywano na niskim poziomie. Główną misją EBC jest kontrolowanie inflacji na poziomie rocznym niższym niż 2% średniookresowo, lecz zbliżonym do tej wartości. Historyczny rozwój inflacji przedstawiono na rysunku poniżej.

Konwergencja w zakresie inflacji: 18 krajów należących do strefy euro (rocznie w %)

Źródło: AMECO, Komisja Europejska.

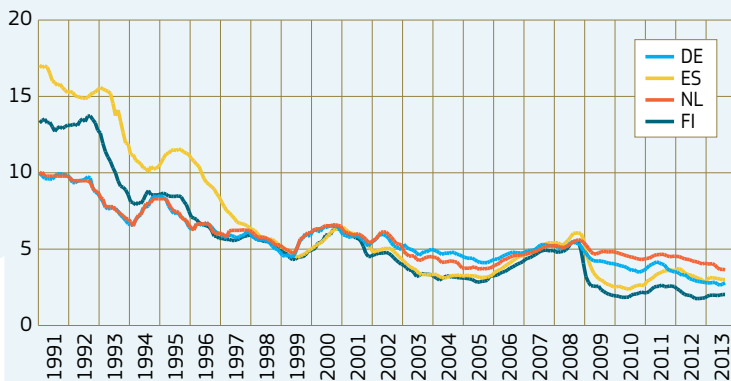
Niska inflacja i stabilne ceny mają wiele zalet i są korzystne zarówno dla firm, jak i dla konsumentów

- Kredyty konsumenckie są mniej kosztowne, mniejsza jest też niepewność co do wysokości przyszłych rat. Przeciętny obywatel może więc bezpieczniej zaciągnąć kredyt np. na kupno domu lub samochodu, przy większej przewidywalności co do kosztów jego spłaty.
- Więcej bodźców dla firm do inwestowania. Kiedy inflacja jest wysoka i niestabilna, kredytodawcy ustanawiają oprócz stopy procentowej także bezpieczną rezerwę, tzw. opłatę z tytułu ryzyka. Przy niskiej, stabilnej inflacji -rezerwy bezpieczeństwa nie są już konieczne, więc do

firmy płynie strumień pieniędzy, które można przeznaczyć na inwestycje, co skutkuje tworzeniem nowych miejsc pracy i wzrostem gospodarczym.

- Korzyści dla społeczeństwa, także dla jego mniej zamożnej części, oraz dla spójności społecznej. Zmienna inflacja powoduje zwiększenie przepaści pomiędzy bogatszą i biedniejszą częścią społeczeństwa. Przy stabilnej inflacji mniej zamożna część społeczeństwa jest lepiej chroniona przed utratą swojego majątku oraz siły nabywczej.

Oprocentowanie kredytów hipotecznych w czterech krajach strefy euro

Źródło: Eurostat i EBC.

Wspólny pieniądź – uzupełnienie jednolitego rynku

Korzystanie z wielu walut pociąga za sobą koszty i utrudnia porównywanie cen, nawet w ramach jednolitego rynku. Jedna waluta – euro – pozwala uniknąć tych problemów i przynosi korzyści konsumentom i firmom.

- W strefie euro wyeliminowano koszty wymiany pieniędzy na granicach, tzw. koszty transakcji. Spowodowało to zredukowanie kosztów dla osób podróżujących w celach służbowych, naukowych i wakacyjnych. W przeszłości osoba podróżująca z tysiącem marek niemieckich w kieszeni, która odwiedziłaby 15 krajów UE, w każdym z nich wymieniając gotówkę, wróciłaby do domu z połową początkowej kwoty, i to bez dokonywania jakichkolwiek zakupów. Dzisiaj osoba zaczyna-

jąc podróż z 1000 euro powróciłaby do domu z taką samą kwotą w kieszeni.

- Euro wprowadza przejrzystość cen na jednolitym rynku. Konsumenti i firmy mogą z łatwością porównywać ceny towarów i usług w obrębie UE. Skutkuje to zwiększeniem konkurencji wśród dostawców oraz ma wpływ na obniżenie cen w strefie euro. Przejrzystość jest wspierana przez niską, stabilną inflację, ponieważ można łatwiej zidentyfikować zmiany cen względnych. Ponadto konkurencja zwiększa się dzięki rozwojowi e-handlu przez Internet, który umożliwia proste porównywanie cen w różnych krajach.
- Koszty transakcji mogą być bardzo znaczące; przed przyjęciem euro szacowano je na 0,3–0,4% PKB UE, tzn. 20–25 miliardów euro. Firmy ponosiły dużą część tych kosztów, ponieważ przesyłały towary, ludzi i kapitał w obrębie UE. Po zniknięciu kosztów transakcji w obrębie strefy euro środki te mogą obecnie zostać przeznaczone na owocne inwestycje we wzrost gospodarczy i miejsca pracy, co wpływa ponadto na stymulowanie handlu wewnętrznego. Co więcej, usunięcie kosztów transakcji w obrębie jednolitego rynku uatrakcyjniło strefę euro w oczach inwestorów zagranicznych.

© Unia Europejska

© imagesource

© iStockphoto

Międzynarodowa rola euro

Euro jest walutą o silnej pozycji na światowych rynkach. Dzięki zaangażowaniu państw członkowskich strefy euro, skutecznej i przejrzystej polityce monetarnej prowadzonej przez EBC, jak również wielkości i znaczeniu strefy euro jako bloku walutowego, euro stało się równie atrakcyjną walutą światową jak amerykański dolar czy japoński jen. Tabela 2 zawiera porównanie niektórych głównych wskaźników gospodarczych strefy euro oraz UE z USA i Japonią:

Tabela 2

Główne wskaźniki (2012)	Strefa euro (18 państw)	UE (28 państw)	USA	Japonia	Chiny
Liczba ludności (w mln)	335,3	508,6	314,3	127,7	1 354
PKB (w bilionach euro, obliczony zgodnie z parytetem siły nabywczej)	7,9	11,2	11,4	3,2	8,6
Udział w światowym PKB (w %, wg parytetu siły nabywczej)	13,6	19,2	19,5	5,5	14,7
Eksport (towarów, w % PKB)	13,7(*)	13,1(*)	9,9	12,9	24,9
Import (towarów, w % PKB)	13,8(*)	13,9(*)	14,7	14,2	22,1

(*) Z wyłączeniem handlu wewnątrzunijnego.

Źródła: Baza danych AMECO Komisji Europejskiej, WEO (World Economic Outlook – światowa prognoza gospodarcza) MFW oraz DOTS (Direction of Trade Statistics – statystyki dot. handlu międzynarodowego) MFW.

Z danych przedstawionych w Tabeli 2 wynika, że strefa euro to silny, otwarty blok handlowy. Otwartość, w połączeniu z siłą euro w ramach UGW, przynosi kilka korzyści:

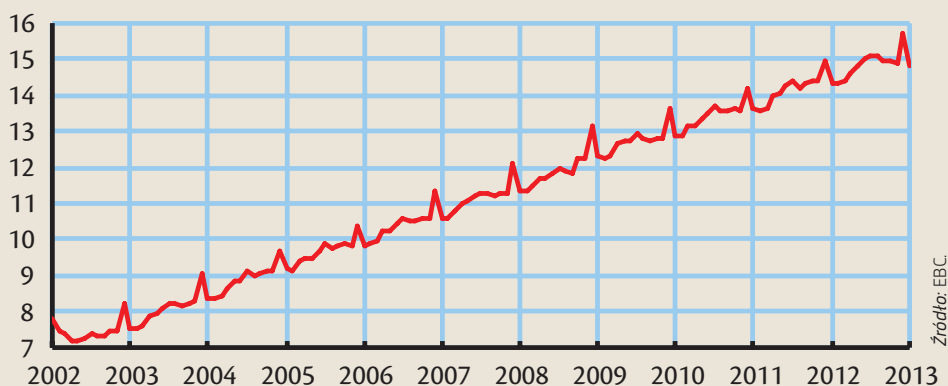
- Jako największa potęga handlowa na świecie, strefa euro jest atrakcyjnym celem dla narodów handlowych, które chcą robić interesy w obrębie jednolitego rynku. Firmy w strefie euro mogą wystawiać faktury oraz dokonywać płatności w euro, co obniża ich koszty i ryzyko, umożliwiając lepsze planowanie działalności gospodarczej.
- Euro jest atrakcyjną walutą rezerwową dla innych krajów. Około 24% rezerw na świecie przechowywane jest obecnie w walucie euro.
- Siła euro oraz jego rosnące wykorzystywanie w handlu międzynarodowym zapewnia strefie euro silną pozycję w międzynarodowych instytucjach i organizacjach finansowych, takich jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Organizacja Współpracy

Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Bank Światowy. Choć kraje UE mają często bezpośrednich przedstawicieli w tych instytucjach, Rada Ecofin, Komisja Europejska oraz EBC biorą udział w spotkaniach tych międzynarodowych organizacji – samodzielnie lub jako część delegacji UE.

Euro w liczbach

W ramach przygotowań do wprowadzenia euro wydrukowano około 14 miliardów banknotów euro, wartych 633 miliardy euro, i wybito 52 miliardy monet euro – wykorzystując 250 000 ton metalu. O poranku 1 stycznia 2002 r., kiedy wprowadzono euro, w strefie euro dostępnych było około 7,8 miliarda banknotów o łącznej wartości 140 miliardów euro. Od tego czasu zapotrzebowanie na euro stale rośnie, co przedstawiono na wykresie poniżej (wartości szczytowe wzrostu wynikają z dodatkowego zapotrzebowania na banknoty w okresie świąt Bożego Narodzenia).

Łączna liczba banknotów euro w obiegu
między styczniem 2002 r. a styczniem 2013 r. (w mld)

W styczniu 2013 r. w obiegu znajdowało się ponad 14,7 mld banknotów euro o wartości przekraczającej 880 mld euro i ponad 101,9 mld monet euro o wartości przekraczającej 23,4 mld euro. Banknoty mogą być wypłacane ze wszystkich bankomatów w strefie euro.

EBC posiada wyłączne prawa do autoryzacji emisji banknotów euro. Ich produkcja jest współdzielona przez krajowe banki centralne. Monety euro są emitowane przez kraje należące do strefy euro w ilościach zatwierdzonych przez EBC.

Euro na zdjęciach

Wszystkie banknoty euro mają jednakowy wygląd

Wygląd banknotów został wybrany w drodze konkursu przeprowadzonego w całej UE. Zwycięskie projekty były zainspirowane tematem „Epoki i style Europy” i przedstawiają style architektoniczne z siedmiu okresów kulturalnej historii Europy: klasycy, romański, gotycki, renesansowy, barokowy i rokoko, epokę żelaza i szkła oraz architekturę

współczesną. Na wszystkich banknotach przedstawiane są takie elementy, jak okna, bramy i mosty. Banknoty mają różne rozmiary, wyrazistą kolorystykę i wypukłe fragmenty, pomagające osobom z wadami wzroku rozpoznawać nominały.

Zabezpieczenia

Zarówno banknoty, jak i monety posiadają najnowocześniejsze zabezpieczenia, przeciwdziałające fałszerstwu. Wypukły druk zapewnia specjalne wrażenia dotykowe. Ponadto wykorzystano znaki wodne, nici zabezpieczające i hologramy widoczne z obu stron. Monety są chronione przez unikatowy skład metalu oraz funkcje umożliwiające odczyt w maszynach.

© EBC

Na stronie internetowej EBC zamieszczono prezentację zabezpieczeń:
www.new-euro-banknotes.eu/

Monety euro różnią się wyglądem

Jedna strona monet euro (awers) jest taka sama dla wszystkich monet, natomiast druga strona (rewers) posiada motyw danego kraju. Każde państwo członkowskie strefy euro wybiera własną serię motywów (często w drodze konkursu), która odzwierciedla historię lub kulturę danego kraju. Oprócz państw strefy euro również Monako, San Marino, Watykan i Andora mogą bić własne monety euro. Wspólne wzory pokazują mapę Europy oraz, w przypadku wyższych nominałów, różnią się w zależności od daty wydania monety (starsze monety ukazują UE przed 2004 r.; nowsze, wprowadzane od 2007 r., pokazują całą Europę w celu odzwierciedlenia rozszerzenia Unii).

Na tej stronie przedstawiono monety o nominale 5 centów, 50 centów, 1 euro i 2 euro każdego z państw członkowskich należących do strefy euro. Komplet monet euro można obejrzeć pod adresem:

www.ec.europa.eu/euro

Specjalne motywy na specjalne okazje

Każde państwo członkowskie strefy euro może dwa razy do roku wypuścić pamiątkową monetę o nominale 2 euro. Te monety mają te same cechy i właściwości, jak również tę samą stronę wspólną co zwykłe monety o nominale 2 euro. Natomiast odróżnia je od nich pamiątkowy motyw po stronie krajowej.

Wspólne motywy monet pamiątkowych

Z okazji następujących trzech rocznic wszystkie kraje strefy euro wyemitowały monetę o nominale 2 euro o takim samym motywie po stronie krajowej: 50 rocznica podpisania traktatu rzymskiego, 10-lecie unii gospodarczej i walutowej oraz 10 rocznica wprowadzenia do obiegu banknotów i monet euro.

Słownik

Bank centralny: Bank narodowy, zarządzający rezerwami pieniężnymi kraju i kontrolujący podaż pieniądza.

Ecofin: Rada Unii Europejskiej, w której zasiadają ministrowie gospodarki i finansów państw członkowskich UE.

Eurogrupa: Ministrowie gospodarki i ministrowie finansów państw członkowskich należących do strefy euro.

Europejski Bank Centralny (EBC): Bank centralny dla strefy euro. EBC niezależnie zarządza polityką walutową strefy euro.

Europejski System Banków Centralnych (ESBC): Składa się z banków centralnych UE i EBC.

Europejski System Walutowy (ESW): System zarządzania wahaniami kursów walutowych, wprowadzony przez Wspólnotę Europejską w 1979 r.; zastąpił mechanizm „węża w tunelu”.

Eurosystem: Część ESBC, składająca się z banków centralnych strefy euro i EBC.

Jednolity rynek: Unia celna, ze wspólną polityką odnośnie do swobody przepływu kapitału, towarów, siły roboczej i usług. Jednolity rynek jest podobny do wspólnego rynku, lecz kładzie nacisk na usuwanie barier handlowych, takich jak normy techniczne i podatki – jest on bardziej zharmonizowany. UE była na początku wspólnym rynkiem, a po podpisaniu traktatu z Maastricht w 1992 r. stała się jednolitym rynkiem.

Komisja Europejska: Komisja Europejska jest jedną z głównych instytucji Unii Europejskiej. Jej zadaniem jest reprezentowanie i ochrona interesów całej Unii. Komisja przygotowuje wnioski dotyczące nowych aktów prawa europejskiego. Zarządza bieżącymi sprawami związanymi z wdrażaniem polityki UE w poszczególnych obszarach i wydatkami z funduszy UE.

Mechanizm kursowy (ERM): Element Europejskiego Systemu Walutowego, zgodnie z którym członkowie ESW zgodzili się utrzymywać względną cenę swoich walut w obrębie wąskich limitów wobec ECU. Mechanizm ERM został zastąpiony mechanizmem ERM II razem. Wraz z wprowadzeniem euro w 1999 r. mechanizm ERM został zastąpiony mechanizmem ERM II, w ramach którego waluty państw UE są powiązane z euro, przy czym dopuszczalne wahania ich kursów mogą wynosić $\pm 15\%$.

Parlament Europejski: Parlament, którego postowie z wszystkich państw członkowskich wybierani są bezpośrednio przez obywateli UE, ponosi wraz z Radą współodpowiedzialność za uchwalanie prawa europejskiego, chociaż jego uprawnienia różnią się w zależności od dziedziny działań. W przypadku UGW Parlament wpływa zarówno na kształt prawodawstwa, jak i na szerszą debatę polityczną za pomocą swojej Komisji Gospodarczej i Monetarnej.

Polityka fiskalna: Dotyczy zarządzania rządowymi dochodami (np. przez opodatkowanie) i wydatkami (np. nakłady na służbę zdrowia).

Polityka monetarna: Dotyczy zarządzania podażą pieniądzy w gospodarce, np. przez drukowanie pieniądzy lub ustalanie stóp procentowych.

Rada Europejska: Posiedzenia szefów państw lub rządów wszystkich krajów UE, z udziałem przewodniczącego Komisji Europejskiej.

Rada (Rada Unii Europejskiej): W jej skład wchodzi przedstawiciele rządów państw członkowskich.

System Bretton Woods: System międzynarodowego zarządzania walutowego, uzgodniony w 1944 r. przez największe potęgi przemysłowe świata. Wymagał od sygnatariuszy powiązania ich walut krajowych z ceną złota, tym samym zapewniając międzynarodową stabilność walutową.

Traktat rzymski (Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą): Traktat podpisany w 1957 r. w Rzymie, na mocy którego powstała Europejska Wspólnota Gospodarcza – prekursor Wspólnoty Europejskiej. Na mocy traktatu z Maastricht zmieniono jego nazwę na traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (traktat WE).

Traktat WE: patrz traktat rzymski.

Traktat z Maastricht (Traktat o Unii Europejskiej): Traktat podpisany w 1992 r. w holenderskim mieście Maastricht pomiędzy państwami członkowskimi Wspólnoty Europejskiej. Traktat z Maastricht rozszerzył zakres uprawnień Wspólnoty Europejskiej, przekształcając ją w Unię Europejską i doprowadził do utworzenia UGW oraz waluty euro.

Wąż w tunelu: Mechanizm zarządzania wahaniami kursów walutowych wobec dolara amerykańskiego, wprowadzony przez Wspólnotę Europejską w 1972 r. Termin „wąż” dotyczy walut, natomiast termin „tunel” dotyczy dolara amerykańskiego.

Zasady zarządzania gospodarczego w UE: Zbiór przepisów unijnych służących wzmocnieniu paktu stabilności i wzrostu oraz ustanawiających procedurę dotyczącą zakłóceń równowagi makroekonomicznej.

**Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna
ds. Gospodarczych i Finansowych**

www.ec.europa.eu/economy_finance/

**Eurostat – Urząd Statystyczny
Unii Europejskiej**

www.epp.eurostat.ec.europa.eu

Europejski Bank Centralny

www.ecb.eu

Komisja Europejska

www.ec.europa.eu

Euro

www.ec.europa.eu/euro

Ani Komisja Europejska, ani żadna osoba działająca w jej imieniu nie odpowiada za możliwe wykorzystanie informacji zawartych w niniejszej publikacji.

Więcej informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (<http://europa.eu>).

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2014

ISBN 978-92-79-33815-1 (wersja drukowana)

978-92-79-34472-5 (wersja on-line)

doi:10.2765/62970 (wersja drukowana)

10.2765/66721 (wersja on-line)

© Unia Europejska, 2014

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Printed in Italy

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE

BIELONYM BEZ CHLORU PIERWIĄTKOWEGO (ECF)

Komisja Europejska

Jedna waluta dla jednej Europy – Droga do euro

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej

2014 – 20 str. – 17,6 x 25 cm

Europe Direct to serwis, który pomoże Państwu znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej.

Numer bezpłatnej infolinii (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacje są udzielane nieodpłatnie, większość połączeń również jest bezpłatna (niektórzy operatorzy, hotele lub telefony publiczne mogą naliczać opłaty).

Dzień 1 stycznia 1999 r., kiedy 11 państw Unii Europejskiej utworzyło unię postępującą się wspólną walutą, przeszedł do historii.

Banknoty i monety euro weszły do obiegu z dniem 1 stycznia 2002 r.

Historia wspólnej europejskiej waluty jest jednak dużo dłuższa i sięga początków samej Unii Europejskiej. Pięćdziesiąt lat po tym, jak podpisanie traktatu rzymskiego położyło fundamenty obecnej Unii Europejskiej, oraz dzięki obszernej reformie unii gospodarczej i walutowej euro stanowi najbardziej widoczny symbol integracji europejskiej.

Tę długą drogę do wspólnej waluty przedstawiono w niniejszej broszurce, która jest dostępna na stronie internetowej Komisji Europejskiej:

www.ec.europa.eu/economy_finance/publications

